

چشم واشنگتن به حشد شعبی که سلطه خود را در عراق تحکیم می‌کند

به قلم دیوید شنکر (/fa/experts/dywyd-shnkr/)

۲۰ ژوئن ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/washington-keeps-watchful-eye-pmf-consolidates-its-dominance-iraq
العربیة (/ar/policy-analysis/washntn-turaqb-n-kthb-tzyz-qwat-alhshd-alsbby-hymnth-fy-araq/))

Also published in Al Majalla

درباره نویسنده

دیوید شنکر (/fa/experts/dywyd-shnkr/)

.David Schenker is a Senior Fellow at The Washington Institute and former Assistant Secretary of State for Near Eastern Affairs

مقاله‌ها و دیدگاه‌ها

رویکرد بی‌سروصدا و بردبارانه دولت بایدن در قبال السودانی نخست‌وزیر عراق نتایج مثبت در پی داشته اما از رفتار حزب‌الله و حوثی‌ها می‌توان نتیجه گرفت که نیروهای نیابتی ایران وقتی مهار نشوند معمولاً تمایل به آن دارند که سلطه خود را بر حکومت استوار کنند

سه سال پیش شبه‌نظامیان مورد حمایت ایران در عراق سفارت آمریکا در بغداد را زیر بارانی از راکت و خمپاره گرفتند. دولت ترامپ برای محافظت از پرسنل آمریکایی در تابستان ۲۰۲۰ در اقدامی بی‌سابقه یک سامانه سی-رام (آتشبار شناسایی و انهدام راکت و توپخانه و خمپاره‌انداز) را به داخل مجموعه ساختمانی سفارت منتقل کرد. در ماه‌های بعد این سی-رام که تا ۴۵۰۰ گلوله در دقیقه با طول هر کدام ۵ اینچ شلیک می‌کند ده‌ها پرتابه شلیک‌شده به سفارت را ساقط کرد.

این روند در دولت بایدن تغییر کرد. دولت بایدن مدتی کوتاه بعد از آغاز به کار خود کارزار به اصطلاح فشار حداکثری ترامپ علیه ایران را کنار گذاشت و با امید به یک توافق هسته‌ای مجدد وارد مذاکره با رژیم تئوکراسی ایران شد. متعاقباً طی سال گذشته هدف گرفتن سفارت آمریکا در بغداد و ۲۵۰۰ نیروی آمریکایی مستقر در عراق تا حد زیادی کاهش یافت. ولی در پس این ارتقای امنیت اخیر به نظر می‌رسد تهدید علیه پرسنل و منافع آمریکا در عراق رو به افزایش است.

جدیدترین نشانه‌های خطر در میانه ماه می ظاهر شد. یعنی بعد از آنکه پرزیدنت بایدن بر اساس «قانون اختیارات اقتصادی در شرایط اضطراری بین‌المللی» تداوم «وضعیت فوق‌العاده» را در عراق اعلام کرد. حکم او به همراه یک مصاحبه از آلینا رومانوفسکی سفیر آمریکا در عراق که پیش‌تر انجام شده بود وضع روانی دست‌کم برخی از شبه‌نظامیان هوادار ایران موسوم به حشد شعبی (یا همان بسیج عراق) را به هم ریخت. رومانوفسکی طی آن مصاحبه با لحن ملایمی تاکید کرده بود که آمریکا «منطقه را ترک نخواهد کرد».

در پی این اظهارات از طرف مقامات آمریکا گروه اصحاب الکهدف یک گروه مرتبط با حشد شعبی با صدور بیانیه‌ای خواستار ازسرگیری عملیات‌های نظامی علیه «نیروهای اشغالگر» آمریکایی در عراق از جمله پایگاه‌ها و کاروان‌ها شد. این گروه شبه‌نظامی بعداً تهدید کرد که: «هر زمانی مناسب است فقط کافی است شما را در مکان مناسب ببایم» سازمان یادشده همچنین از طریق یک پیام تلگرامی از نیروهای خود خواست: «ابلیس را خفه کنید» که اشاره‌ای تهدیدآمیز به سفیر آمریکا بود.

حشد شعبی همچنان به خاطر رابطه کاری ثمربخش واشنگتن با محمد شیاع السوداني نخست‌وزیر عراق چشمگین است. السوداني نه تنها از تداوم حضور آمریکا در عراق تحت عنوان بخشی از ائتلاف علیه داعش حمایت کرد بلکه تلاش کرد تا از وابستگی انرژی عراق به ایران کاسته شود. شاید برای حشد شعبی بدتر از آن این است که رومانوفسکی و السوداني مدام با هم دیدار می‌کنند.

نخست‌وزیر السوداني ریاست دولتی را به عهده دارد که از سوی ائتلاف «چارچوب هماهنگی» بازوی سیاسی حشد شعبی هدایت می‌شود و تا امروز در سطح انتظارات شبه‌نظامیان عمل نکرده است. بنابراین اصحاب الکف پیروان خود را تشویق کرد تا دولت السوداني را «شرمسار کنند» و «زمینه را برای برانداختن او آماده سازند». به علاوه حرکت النجباء یک گروه شبه‌نظامی مهم دیگر حشد شعبی درباره افزایش نفوذ آمریکا در عراق هشدار داده و از «مماشات» السوداني با آمریکا اظهار ناراحتی کرده است.

گسترش حشد شعبی در دوره السوداني

هرچند السوداني حشد شعبی را سرخورده کرده و حالا خود را منفور این سازمان‌ها می‌بیند خیلی معلوم نیست که او واقعا اقدامات زیادی برای محدودکردن قدرت و نفوذ فزاینده این گروه‌ها انجام داده باشد. در واقع از اکتبر گذشته که او نخست‌وزیر شد امتیازات حشد شعبی به میزان چشمگیری افزایش یافته است.

مثلا در نوامبر ۲۰۲۲ السوداني تاسیس «شرکت المهندس» را تایید کرد و ۷۰ میلیون دلار سرمایه از بودجه عراق برای آن تامین کرد. این شرکت مهندسی و پیمانکاری تحت مالکیت و اداره حشد شعبی است که بسیاری از رهبران و اعضای شبه‌نظامی آن از سوی دولت آمریکا تروریست خوانده شده‌اند و خود را برای گرفتن قراردادهای مناقصه‌ای غیررقابتی با دولت عراق آماده می‌کند. مثل سپاه پاسداران در ایران و قرارگاه خاتم‌الانبیاء آن این قرارومدار رفاه مالی حشد شعبی را برای همیشه تضمین خواهد کرد حتی اگر به فرض بعید دولت عراق سرانجام تصمیم بگیرد پرداخت مستقیم دستمزدهای این سازمان را قطع کند.

دولت عراق هم‌اکنون در بخش‌های بزرگی از اراضی نامساعد برای کشاورزی زمین‌هایی را در نزدیکی مرز اردن و عربستان به شرکت المهندس اعطا کرده که گفته شده برای کاشت درختان است. این انتقال اراضی و احتمال تاسیس پایگاه‌ها و فرودگاه‌های جدید از سوی شبه‌نظامیان در این نواحی بی‌شک نگرانی امان و ریاض را برانگیخته است چون پهپادهای حشد شعبی بارها حریم هوایی آن‌ها را نقض کرده است.

افزون بر کامیابی مالی حشد شعبی در دوره السوداني شمار نیروهای آن هم در دوره نخست‌وزیری او افزایش یافته است. تا همین دو سال پیش تعداد نیروهای حشد شعبی ۱۰۰ هزار شبه‌نظامی برآورد می‌شد. امروز حشد شعبی به خود می‌بالد که بر اساس بودجه عراق ۲۰۲۳ ۲۳۸ هزار مرد مسلح در اختیار دارد. نیرویی تقریبا نصف اندازه ارتش عراق. بغداد امسال ۲٫۷ میلیارد دلار برای تامین مالی این نیروهای متحد ایران اختصاص خواهد داد. در فوریه اعلام شد که دولت السوداني ساخت یک آکادمی نظامی اختصاصی را برای شبه‌نظامیان حشد شعبی متقبل خواهد شد و این نیروها واجد شرایط دریافت حقوق بازنشستگی هستند.

هدف گرفتن پرسنل آمریکایی در سوریه

در این میان گرچه حشد شعبی فعالانه پرسنل آمریکا را در عراق هدف نگرفته است در بیرون از عراق این کار را می‌کند. در جدیدترین مورد در اواخر ماه مارس یک پهپاد بی‌بازگشت ساخت ایران بنا به گفته مقامات آمریکایی از داخل عراق از سوی یک گروه پوششی حشد شعبی به اسم حرکت النجباء به پرواز در آمد و به یک پایگاه آمریکا در شمال‌شرق سوریه اصابت کرد.

در این حمله یک پیمانکار آمریکایی کشته و دو دوجین سرباز آمریکایی مجروح شدند. سه ماه قبل‌تر یک گروه شبه‌نظامی دیگر حرکت النجباء به اسم «تشکیل الوارثین» سه پهپاد از عراق شلیک کرد و پایگاه التنف آمریکا در سوریه را هدف گرفت. یکی از پهپادها دو سرباز را که در نیروی ضد-داعش محلی مورد حمایت آمریکا موسوم به نیروهای دموکراتیک سوریه خدمت می‌کردند مجروح کرد.

نظر آمریکا نسبت به السوداني

در کمتر از یک سال از نخست‌وزیری السوداني دولت بایدن از او بابت گام‌هایش در جهت استقلال انرژی و برای ارتقای واقعی خدمات‌رسانی به مردم عراق تمجید می‌کند. اما بر مبنای اولویت‌های سیاسی واشنگتن و بغداد که بر سر آن اجماع وجود دارد یعنی ثبات امنیت و حاکمیت ملی السوداني به قدر کافی پیشروی نمی‌کند. در واقع به رغم آرامش نسبی در عراق این روزها امتیازات اخیر حشد شعبی از خط سیری مشکل‌آفرین حکایت دارد.

السودانی هم مثل اسلاف خود شاید فکر می‌کند برداشتن گام‌های جسورانه برای مهار حشد شعبی برای امنیت شخصی خودش زیاده خطرناک است. هرچند باید از نخست‌وزیر بابت گام‌هایی که برای کاستن از فساد و پولشویی و پایان دادن به وابستگی کشورش به انرژی ایران برداشته ستایش کرد اما ناتوانی او در رسیدگی به گسترش نظامی حشد شعبی برای آینده خوش‌یمن نیست.

از زمان انتخاب السودانی در اکتبر گذشته دولت بایدن رویکردی بی‌سروصدا و بردبارانه نسبت به نخست‌وزیر که برخی نتایج محدود به دست آورده اتخاذ کرده است اما متأسفانه درسی که از رفتار حزب‌الله لبنان و حوثی‌های یمن گرفته‌ایم به ما می‌گوید حشد شعبی نیروی نیابتی ایران هم اگر مهار نشود به رشد و تحکیم سلطه‌اش بر عراق ادامه خواهد داد

دیوید شنکر هموند ارشد تاوب در انستیتو واشنگتن و دستیار پیشین وزیر خارجه آمریکا در امور خاور نزدیک است این مقاله ابتدا در

(<https://en.majalla.com/node/293156/politics/washington-keeps-watchful-eye-pmf-consolidates-its-dominance-iraq>)
وب (<https://en.majalla.com/node/293156/politics/washington-keeps-watchful-eye-pmf-consolidates-its-dominance-iraq>)
سایت (<https://en.majalla.com/node/293156/politics/washington-keeps-watchful-eye-pmf-consolidates-its-dominance-iraq>)
المجله (<https://en.majalla.com/node/293156/politics/washington-keeps-watchful-eye-pmf-consolidates-its-dominance-iraq>)
منتشر شده است

RECOMMENDED

ARTICLES & TESTIMONY

How the Caesar Act Restricts Normalisation with Syria

Jun 17, 2023

Andrew J. Tabler ,
Matthew Zweig

(/policy-analysis/how-caesar-act-restricts-normalisation-syria)

ARTICLES & TESTIMONY

Saudi Arabia's Golf Game Is About a Lot More Than Golf

Jun 18, 2023

Dennis Ross

(/policy-analysis/saudi-arabias-golf-game-about-lot-more-golf)

BRIEF ANALYSIS

In Iraq, the Kurds Are Their Own Worst Enemy

ژوئن ۲۰۲۳

◆
Yerevan Saeed

(/policy-analysis/iraq-kurds-are-their-own-worst-enemy)

TOPICS

(fa/policy-analysis/dmkrazy-w-aslah/) دمکراسی و اصلاح

(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/) عرب و اسلام سیاسی

(fa/policy-analysis/trwrysm/) تروریسم

(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/) نظامی و امنیتی

REGIONS & COUNTRIES

(fa/policy-analysis/raq/) عراق

(fa/policy-analysis/ayran/) ایران